

הלכות תפלה וברכת כהנים פרק ג - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור — רמב"ם הלכות תפילה פרק ג': זמני תפילה

דער שיעור איז מוקדש לכבוד ר' יואל ווערצבערגער. דער פרק באהאנדלט די זמנים פון תפילה — ווען יעדע תפילה האט איר צייט, וואס געשעט אויב מ'האט פארפאסט, דינים פון תשלומין, און סדר הקדימה צווישן מנחה און מוסף. אין פרק א' האט דער רמב"ם שוין געלערנט אז מ'דארף דאווענען דריי מאל א טאג, און אז די חכמים האבן מתקן געווען סיי א צאל תפילות סיי זמנים פאר יעדע תפילה. יעצט אין פרק ג' קומען די פרטים.

הלכה א' — זמן תפילת שחרית

דער רמב"ם: "יתחיל להתפלל עם הנץ החמה... עד סוף שעה רביעית." פשוט: די מצוה לכתחילה איז צו דאווענען שחרית ביי נץ החמה (ותיקין), און דער זמן גייט ביז סוף שעה רביעית. קריאת שמע זאל מען ענדיגן ביי נץ החמה, און תפילה קומט גלייך נאכדעם (סמיכת גאולה לתפילה — דער רמב"ם דערמאנט עס שפעטער).

חידושים און הסברות:

1. **ותיקין** — דער בעל שם טוב'ס שיטה: דער בעל שם טוב האט געזאגט אז מ'דארף דאווענען פארטאגס, ווייל ווי שפעטער דער טאג ווערט, ווערט די שטאט פול מיט שטותים. ער האט אפילו געהאלטן אז מ'זאל דאווענען ותיקין אפילו ביחידות (אן א מנין), ווייל ער האט מעדיף געווען ותיקין איבער תפילה בציבור.

2. **שכר מצוה מצוה** — ווי דאס פארבינדט זיך מיט ותיקין: ווען א מענטש הייבט אן דעם טאג מיט קריאת שמע און תפילה, דרייט עס דעם "סייקל" פאר דעם גאנצן טאג. די ערשטע מחשבות פון צופרי האבן די מערסטע טשענסעס זיך צו איבערקאפיען דעם גאנצן טאג — מחשבות קאפיען זיך. ווען מ'טראכט צופרי פון דעם אייבערשטן און זאגט שמע ישראל, וועט עס שפעטער אויך אריינקומען אין קאפ (למשל ווען מ'זעט אן אוהל). דאס איז פארבונדן מיט דעם רמב"ם'ס פרינציפ פון שכר מצוה מצוה.

3. **שאלה** — אבינו ביי נץ אדער לענגערע תפילה שפעטער? אויב מ'האט נישט צייט פאר א פולע תפילה ביי נץ, איז בעסער צו זאגן א קורצע תפילה (אבינו) ביי נץ, אדער א לענגערע תפילה שפעטער? דער כלל איז אז "די עיקר איז זמן" — דער זמן איז דער עיקר, אבער מ'זאל פרעגן א רב.

הלכה — עבר והתפלל אחר ארבע שעות עד חצות

דער רמב"ם: "ואם עבר והתפלל אחר ארבע עד חצות היום — יצא ידי חובת תפלה, אבל לא יצא ידי חובת תפלה בזמנה."

פשוט: פון שעה רביעית ביז חצות היום (שעה שישית) — מ'איז יוצא חובת תפלה, אבער נישט חובת תפלה בזמנה. שחרית בזמנה = ביז שעה רביעית; שחרית שלא בזמנה = ביז חצות.

חידושים און הסברות:

1. **וואס מיינט "לא יצא ידי חובת תפלה בזמנה"?** דער רמב"ם ווייזט אויס אז "חובת תפלה" מיינט נישט נאר דאורייתא (וואס ער איז זיכער יוצא), נאר אויך דרבנן. ס'איז דא אן עקסטרע מצוה מדרבנן צו דאווענען בזמנה. אויב דער רמב"ם וואלט געמאכט א ליסטע פון מצוות דרבנן, וואלט געשטאנען: מצות עשה אחת מדאורייתא להתפלל בכל יום, און מצות עשה אחת מדרבנן להתפלל בזמן שתקינן.

2. **"כשם שמצות תפלה מן התורה, כך מצוה מדבריהם להתפלל אותה בזמנה שתקינן לה חכמים ונביאים"** — דער רמב"ם לייגט צו נביאים צו

חכמים. ער וויל מחשיב מאכן די תקנה — ס'איז נישט סתם חכמים, נאר אויך נביאים (אנשי כנסת הגדולה). אפשר על פי קבלה מיינט עס אז מ'קען באקומען בעסער אין נבואה פון תפילה ווען מ'דאוונט בזמנה.

3. **וואס מיינט "כשם... כך"?** עס ווערט געפרעגט: מיינט דער רמב"ם בלויז אז ס'איז דא אן עקסטרע מצוה דרבנן, אדער מיינט ער עפעס טיפער — אז דער חיוב דרבנן איז אזוי חשוב ווי די עצם מצות תפילה? אפשר וויל ער זאגן: זאלסט נישט מיינען אז די זמנים זענען נאר א "רעקאמענדישאן" אדער א הידור — נאר ס'איז א פולע מצוה. א מענטש וואלט געקענט טראכטן: מן התורה איז גענוג איינמאל א טאג, און חכמים האבן נאר "רעקאמענדירט" דריי מאל. זאגט דער רמב"ם: ניין, דער חיוב פון דריי מאל בזמנים איז א פולע מצוה.

4. **נפקא מינה לגבי ספק:** אויב איינער האט א ספק צו ער האט געדאוונט — צו זאגט מען ספק דרבנן לקולא? דער מסקנא איז: יא, ס'איז דרבנן לגבי ספק, ווי די מפרשים זאגן אפילו אויף ברכות קריאת שמע. כאטש דער רמב"ם מחשיב עס זייער, בלייבט עס דרבנן לגבי ספק.

5. **אויב איינער האט נאר געדאוונט שחרית:** האט ער מקיים געווען מצות תפילה דאורייתא, און א דריטל פון די מצוה דרבנן (פון דריי תפילות).

הלכה ב — זמן תפילת מנחה

דער רמב"ם: "אמרו חכמים הראשונים שתפילת מנחה כנגד זמן תמיד של בין הערבים תקנו זמנה... תשע שעות ומחצה מתחילת היום — וזהו הנקרא מנחה גדולה."

פשוט: תפילת מנחה איז מתוקן געווארן כנגד תמיד של בין הערבים. דער תמיד איז געקרבן געווארן פון 1/29 שעות פון אנהייב טאג — דאס הייסט מנחה גדולה.

חידושים און הסברות:

1. **פארוואס זאגט דער רמב"ם "כבר רמזתי" (ער האט שוין אנגעדייטעט)?** דער רמב"ם רעפערירט צוריק צו עפעס וואס ער האט שוין געזאגט פריער וועגן מנחה'ס זמן.

2. **פארוואס ביי שחרית האט דער רמב"ם נישט געזאגט "כנגד תמיד של שחר"?** ביי מנחה זאגט ער בפירוש אז ס'איז כנגד תמיד של בין הערבים, אבער ביי שחרית האט ער נישט דערמאנט דעם תמיד של שחר. אפשר האלט דער רמב"ם אז שחרית'ס זמן איז נישט (נאר) וועגן תמיד של שחר, נאר האט צו טון מיט נץ החמה אליין — ווי ר' שמעון ווערט געברענגט אין עין יעקב. כאטש ס'איז אפשר די זעלבע הלכה, ווייל "האיר פני המזרח" (ווען מ'האט מקריב געווען דעם תמיד) איז אויך ביי נץ החמה. עס ווערט דערמאנט א גמרא אין יומא דף כ"ה.

מנחה גדולה — דער מקור

דער רמב"ם: "לפי שבערב הפסח שחל להיות ערב שבת, שחטו את התמיד בשש ומחצה... אמרו שהמתפלל אחר שש ומחצה יצא, ומשעה זו הגיע זמן חיובה."

פשוט: נארמאלערווייז האט מען געשאכטן דעם תמיד של בין הערביים שפעטער (תשע ומחצה), אבער ערב פסח שחל להיות ערב שבת — ווען מ'האט געדארפט אריינכאפן אסאך קרבנות פסח פאר שבת — האט מען געשאכטן דעם תמיד שוין בשש ומחצה. דערפון לערנט מען אז ווער עס דאוונט מנחה נאך שש ומחצה שעות פון טאג, יצא — ווייל דאס איז אויך א לעגיטימע צייט פאר תמיד של בין הערביים.

חידושים און הסברות:

חובתו, וייל דער עיקר זמן איז כל היום — ס'איז נישט א תשלומין, נאר א בדיעבד'דיגער זמן.

הלכה ב (המשך) — זמן תפילת ערבית

דער רמב"ם: "תפילת ערבית, אף על פי שאינה חובה... יש לו להתפלל אותה מתחילת הלילה עד שיעלה עמוד השחר."

פשוט: מעריב, וואס איז א רשות (ווי דער רמב"ם האט פריער געזאגט), קען מען דאווענען די גאנצע נאכט — פון אנפאנג נאכט ביז עלות השחר. דא איז נישט דא קיין לעוועלס ווי ביי שחרית אדער מנחה.

חידושים:

1. **דער לשון "יש לו":** דער לשון "יש לו להתפלל" (ער האט א רעכט) ווייזט אז ס'איז נישט א חיוב, נאר א רשות. ביי מעריב פאסט דאס, ווייל מ'דארף בכלל נישט דאווענען מעריב — "דו ווילסט דאווענען מעריב, א גאנצע נאכט קענסטו דאווענען."

2. **קיין חילוק צווישן לכתחילה/בדיעבד ביי מעריב:** אנדערש ווי ביי קריאת שמע של ערבית (וואו ס'איז דא א ענין פון פאר חצות vs. נאך חצות), ביי תפילת מעריב ברענגט דער רמב"ם נישט קיין לעוועלס — די גאנצע נאכט איז גלייך.

3. **שאלה וועגן גאולה לתפילה:** ס'איז דא א שאלה וועגן סמיכת גאולה לתפילה ביי מעריב, אבער דאס ווערט נאך נישט אויסגעלערנט אין דעם שלב.

[דיגרעסיע: ותיקין ביי מעריב?]

עס ווערט געפרעגט: אויב ביי שחרית איז דא א מעלה פון ותיקין (דאווענען בזמנה), איז דא אזא געדאנק ביי מעריב אויך? אפשר ניין, ווייל מעריב איז א רשות. אבער אפשר יא, ווייל "זריזין מקדימין למצוות" — אבער דאס איז נאר רעלעוואנט ביי שחרית וואו "וישכם אברהם בבוקר" איז א מלחמה קעגן עצלות און שלאף. ביי מעריב איז נישט דא דער זעלבער ענין פון התגברות. עס ווערט אבער נישט פסק'נט קלאר.

הלכה ב (סוף) — זמן תפילת נעילה

דער רמב"ם: "תפילת נעילה... זמנה סמוך לשקיעת החמה."

פשוט: נעילה הייבט מען אן אביסל פאר שקיעה, אזוי אז מ'זאל ענדיגן פאר שקיעת החמה.

כללי'ע באמערקונג — סטרוקטור פון זמני תפילה

שחרית, מנחה, און (אין א געוויסן מאס) מעריב האבן יעדע דריי לעוועלס פון זמנים — לכתחילה, בדיעבד, און א ווייטערדיגער בדיעבד. ביי מעריב איז דאס ווייניגער רעלעוואנט ווייל ס'איז בכלל א רשות.

הלכה ז — המתפלל תפילה קודם זמנה לא יצא

דער רמב"ם: "המתפלל תפילה קודם זמנה לא יצא, וחוזר ומתפלל אותה בזמנה."

פשוט: ווער עס דאוונט א תפילה פאר איר צייט איז נישט יוצא, און מוז חזר'ן דאווענען בזמנה.

חידושים און הסברות:

1. **קודם זמנה ערגער ווי לאחר זמנה:** דער רמב"ם האלט אז דאווענען קודם זמנה איז ערגער ווי דאווענען לאחר זמנה — ווייל ביי קודם זמנה איז די צייט נאך בכלל נישט אנגעקומען, איז מען גארנישט יוצא. ביי לאחר זמנה איז כאטש א תשלומין מעגליך.

2. **א וויצעלע פון א משגיח:** "דו ביסט נישט קיין פונקטליכער — דו קומסט אייביג אפאר מינוט שפעט, אבער פארוואס מאכט זיך נישט אמאל אז

1. **דער מעכאניזם פון לכתחילה/בדיעבד ביי מנחה:** מנחה קטנה (פון תשע ומחצה) איז דער עיקר לכתחילה'דיגער זמן, ווייל דאס איז ווען מ'האט תדיר געשאכטן דעם תמיד. מנחה גדולה (פון שש ומחצה) איז א בדיעבד'דיגער זמן, באזירט אויף דעם וואס ס'האט זיך געמאכט ערב פסח שחל להיות בערב שבת — א נישט-תדיר'דיגע סיטואציע. דער תמיד איז נישט פסול דעמאלטס, מ'טוט עס נאר "לעת הצורך."

2. **פאראלעל צו שחרית — אלע דריי תפילות האבן לכתחילה/בדיעבד:** אזוי ווי ביי קריאת שמע של שחרית (וואס האט דריי לעוועלס), אזוי אויך ביי תפילה האט מען אריינגעלייגט א מעכאניזם פון לכתחילה און בדיעבד. דאס איז אינטערעסאנט ווייל תפילה איז א זאך פון יעדן טאג, און ס'מאכן זיך פארשידענע סיטואציעס.

3. **"תדיר" vs. "אינו תדיר" — א שיינע תורה:** עס ווערט פארגעלייגט א חידוש אז דער חילוק צווישן מנחה גדולה און מנחה קטנה שפיגלט אפ דעם חילוק צווישן "תדיר" און "אינו תדיר". דער תמיד של בין הערביים איז תדיר געשאכטן געווארן בתשע ומחצה, און נאר אין אויסנאמע-פאלן (ערב פסח שחל בערב שבת) בשש ומחצה. ממילא פאסט א תפילת נדבה/רשות — וואס איז אויך נישט תדיר — בעסער מיט דעם נישט-תדיר'דיגן זמן פון מנחה גדולה. דער אנדערער חברותא האט אנערקענט דעם חידוש אבער געזאגט "איך ווייס נישט" אויב דאס איז דער פשוט אין רמב"ם — דער פשוט'ער פשוט איז סתם אז מנחה גדולה איז ווייניגער לכתחילה.

4. **דער רמ"א'ס מנהג פון צוויי מנחות:** דער רמ"א ברענגט א מנהג אז געוויסע אידן האבן געדאוונט צוויי תפילות מנחה — איינע בזמן מנחה גדולה און איינע בזמן מנחה קטנה. די צווייטע איז געווען א תפילת רשות. "הורו מקצת גאוניו שאין ראוי להתפלל רשות אלא הגדולה" — דאס הייסט, די תפילת חובה זאל מען דאווענען אין דעם עיקר לכתחילה'דיגן זמן (מנחה קטנה), און די תפילת רשות זאל מען דאווענען אין מנחה גדולה. ביי תפילת רשות דארף מען מוסיף זיין עפעס (א חידוש).

מנחה קטנה — דריי לעוועלס

דער רמב"ם: "זמן מנחה קטנה הוא מתשע שעות ומחצה עד שישארו מן היום שעה ורביע... ויש לו להתפלל אותה עד שתשקע החמה."

פשוט: מנחה קטנה גייט פון תשע ומחצה ביז ס'בלייבט א שעה ורביע פון טאג (דאס איז "פלג המנחה"). דערנאך איז נאך א צייט — עד שתשקע החמה — וואס איז א ווייטערדיגער בדיעבד.

חידוש: אויך מנחה האט דריי לעוועלס — פונקט ווי שחרית: (א) מנחה קטנה ביז פלג המנחה = לכתחילה; (ב) ביז שקיעה = בדיעבד; (ג) מנחה גדולה = נאך א לעוועל. דאס שפיגלט אפ דעם דריי-לעוועל סטרוקטור פון שחרית.

הלכה ב (המשך) — זמן תפילת מוסף

דער רמב"ם: "תפלת המוספין זמנה אחר תפלת השחר עד שבע שעות ביום. המתפלל אחר שבע שעות, אף על פי שפשע, יצא ידי חובתו מפני שזמנה כל היום."

פשוט: מוסף'ס לכתחילה זמן איז ביז זיבן שעות. נאך זיבן שעות — אפילו ער איז א "פושע" (ער האט כוונה נישט געדאוונט) — יצא, ווייל דער עיקר זמן איז כל היום.

חידושים:

1. **דער באגריף "פושע" ביי מוסף:** דער רמב"ם נוצט דאס ווארט "פושע" נאר דא ביי מוסף, נישט ביי די פריערדיגע תפילות. דאס ווייזט אז ביי מוסף איז פארשפעטיגן מער פון אן עבירה ווי ביי אנדערע תפילות. אפשר ווייל מ'האט פארפעלט צו ברענגען דעם קרבן מוסף אין זיין צייט.

2. **חילוק צווישן "פושע" ביי מוסף און תשלומין:** ביי תשלומין (ווען מ'האט פארפעלט א תפילה) זאגט דער רמב"ם אז אויב מ'איז פושע געווען קען מען נישט מאכן תשלומין. אבער דא ביי מוסף, אפילו א פושע יצא ידי

1. **וואס מיינט "במזיד"?** נישט להכעיס, נישט בשאט נפש — נאר ער האט פשוט נישט געדאוונט. ער איז געווען ביז, ער האט נישט געהאלטן דערביי. דער פונקט איז: ער האט נישט געהאט קיין אונס און נישט קיין שגגה — ער האט סתם נישט געדאוונט.

2. **א שארפע קשיא — תשלומין vs. תפילת נדבה:** וואס איז דער חילוק צווישן תשלומין און תפילת נדבה? אויב א מזיד קען נישט תשלומין דאווענען, קען ער דאך דאווענען א תפילת נדבה! וואס איז דער פראקטישער אונטערשייד? ביי תפילת נדבה שטייט אז מען דארף מוסיף זיין עפעס (א חידוש אין די תפילה). אבער עס ווערט מסופק צי דאס איז ממש מעכב אדער נאר לכתחילה.

3. **א טיפערער געדאנק:** אלע הלכות תפילה זענען איינגעלעך מנהגים (תקנות חכמים), נישט דאורייתא. תשלומין מיינט אז מען גלייבט אז מען איז יוצא געווען — ביי מזיד גלייבט מען נישט אז מען איז יוצא, אבער דאס מיינט נישט אז מען קען "באצאלן" דורך תשלומין.

הלכה ט — סדר פון תשלומין ביי שוגג/אונס

דער רמב"ם: בשוגג אדער אונס אדער טעות — "משלם, עושה תפלה בזמן תפלה הסמוכה לה... קודם מתפלל תפלה שהוא חייב בה עתה, ואחריו מתפלל את התשלומין."

פשט: ביי שוגג/אונס דאוונט מען ביי דער נעקסטער תפילה צוויי מאל — ערשט די יעצטיגע חזון, דערנאך תשלומין.

ביישפילן:

- פארפעלט שחרית ביז חצות → דאוונט מנחה צוויי מאל (ערשט מנחה, דערנאך תשלומי שחרית).

- פארפעלט מנחה ביז שקיעה → דאוונט מעריב צוויי מאל.

- פארפעלט מעריב ביז עלות השחר → דאוונט שחרית צוויי מאל.

חידוש: אויף מעריב זאגט דער רמב"ם אויך תשלומין, כאטש מעריב איז א רשות — דאס איז באמערקענסווערט.

הלכה י — צוויי תפילות פארפעלט

דער רמב"ם: "טעה ולא התפלל לא תפלה זו ולא תפלה הסמוכה לה — אינו משלם אלא אחרונה בלבד."

פשט: מען קען נאר משלים זיין די לעצטע פארפעלטע תפילה, נישט צוויי.

ביישפיל: פארפעלט שחרית און מנחה → דאוונט מעריב צוויי מאל (מעריב + תשלומי מנחה), אבער נישט דריי (שחרית איז שוין "עבר יומו").

הלכה י"א — משלים על האחרונה בלבד: דער ראב"ד'ס השגה

דער רמב"ם'ס שיטה (המשך): מ'קען נאר משלים זיין איין תפילה — די לעצטע וואס מ'האט פארפאסט. מ'קען נישט שלעפן חובות פון מערערע תפילות. שחרית איז שוין **עבר יומו** — דער טאג איז דורכגעגאנגען, און מ'קען שוין נישט משלים זיין.

דער ראב"ד'ס השגה: דער ראב"ד איז נישט מסכים. ער זאגט אז דער רמב"ם האט נישט קיין ראיה פון די גמרא פאר דעם כלל. די **חכמי פראוויניציע** (וואו דער ראב"ד האט געוואוינט) האבן געהאלטן אז מ'קען יא משלים זיין מער ווי איין תפילה. דער ראב"ד זאגט אבער אז ער איז נישט מורה נישט איסור און נישט היתר — ווער ס'וויל קען זיך אזוי פירן. ער איז יא מסכים אז אויב ס'איז שוין דורכגעגאנגען איין זמן תפילה און מ'האט נישט משלים געווען, איז מען שוין אזוי ווי א **מבטל במזיד** און קען שוין נישט.

חידוש — פראקטישע נפקא מינה לויט דער ראב"ד: אויב א מענטש איז געווען אין א סיטואציע וואו ער האט נישט געקענט דאווענען פאר א לאנגע צייט (למשל אין האספיטאל א האלב יאר), לויט דער ראב"ד קען ער

דו קומסט אפאר מינוט פרי? — א מוסר השכל אויף דעם ענין פון קודם זמנה.

שחרית בשעת הדחק — עלות השחר

דער רמב"ם: "ומתפלל תפילת שחרית בשעת הדחק אחר שעלה צמוד השחר."

פשט: בשעת הדחק קען מען דאווענען שחרית פון עלות השחר, כאטש דער עיקר זמן איז הנץ החמה.

חידוש: דאס איז נישט ממש "קודם זמנה" — עס איז א בדיעבד'יגער פריערדיגער זמן. שחרית האט א ברייטערן זמן בדיעבד וואס גייט צוריק ביז עלות השחר.

מעריב פון ערב שבת / מוצאי שבת

דער רמב"ם: "ויש לו להתפלל תפילת ערבית של ליל שבת בערב שבת קודם שתשקע החמה... וכן מתפלל ערבית של מוצאי שבת בשבת."

פשט: מען קען דאווענען מעריב פון שבת נאך פאר שקיעה ערב שבת, און מעריב פון מוצאי שבת נאך אין שבת.

חידושים און הסברות:

1. **פארוואס דערמאנט דער רמב"ם שבת ספעציפיש?** מען וואלט געמיינט אז ביי שבת איז דא א ספעציעלע שאלה: וויאזוי קען מען דאווענען א שבת'דיגע נוסח ווען עס איז נאך נישט שבת? דער רמב"ם'ס ענטפער איז אז מען קען מקבל שבת זיין פריער. אבער דער רמב"ם זאגט **נישט** אויסדריקלעך אז מען דארף מקבל שבת זיין — ער זאגט סתם אז מען מעג דאווענען.

2. **"ולא מיבעיא" — דער רמב"ם'ס לאגיק:** סתם'דיגע וואכעדיגע נעכט איז מער פשוט אז מען קען דאווענען מעריב פריער (ווייל עס איז קיין שאלה פון נוסח). שבת איז דער חידוש — אפילו דארט מעג מען.

3. **דער יסוד פון דעם רמב"ם:** תפילת ערבית "אינה מדקדקת בזמנה" — ווייל מעריב איז א רשות, איז זי מער פלעקסיבל מיט צייט, און מען קען דאווענען פריער אדער שפעטער. דאס איז דער רמב"ם'ס פשט פארוואס מען קען דאווענען ערב שבת פריער. (אנדערע לערנען אנדערש — אז עס איז א מחלוקת ר' יהודה — אבער דאס איז דער רמב"ם'ס שיטה.)

4. **דער ירושלמי** ווערט ציטירט אז מעריב "אינה מדקדקת בזמנה" — מען קען דאווענען פריער, און "ואם התפלל אחר שקיעת החמה יצא."

איבערבליק פון אלע זמנים (רעקאפ)

- **שחרית:** מצוותה — הנץ החמה; לכתחילה — ביז ד' שעות; בדיעבד — ביז חצות (אבער נישט "בזמנה"); בשעת הדחק — פון עלות השחר.

- **מנחה (לויט דעם רמב"ם):** מצוותה — מנחה קטנה ביז פלג המנחה; בדיעבד — מנחה גדולה; און מען קען דאווענען ביז שקיעת החמה. (אונזער מנהג איז נישט ווי דער רמב"ם — מיר דאווענען לכתחילה שפעטער.)

- **מוסף:** ביז שבע שעות, אבער בדיעבד א גאנצן טאג.

- **מעריב:** א גאנצע נאכט (נאר איין זמן).

- **נעילה:** ביז שקיעת החמה.

הלכות ה-ט — תשלומין: במזיד vs. בשוגג/אונס

הלכה ח — במזיד אין לו תשלומין

דער רמב"ם: "כל מי שעבר לו זמן תפילה ולא התפלל, במזיד — אין לו תקנה ואין לו תשלומין."

פשט: ווער עס האט במזיד נישט געדאוונט, האט נישט קיין תשלומין.

חידושים און הסברות:

יש מי שאומר: דער רמב"ם ברענגט א צווייטע מיינונג אז **בציבור** דאוונט מען מוסף קודם מנחה, **כדי שלא יטעו** – מענטשן זאלן נישט מיינען אז מנחה קומט תמיד פאר מוסף.

פראקטישע הלכה: אונז גייען בציבור מיט דעם **יש מי שאומר** (מוסף פאר מנחה). אבער א **יחיד** וואס האט זיך פארשפעטיגט – למשל, ער קומט אין שול און מ'דאוונט שוין מנחה, און ער האט נאכנישט געדאוונט מוסף – דאוונט ער **קודם מנחה, נאכדעם מוסף**, ווייל באמת איז מנחה קודם.

לומדות'דיגע שאלה: וואס איז דער מהות פון **תשלומין**?

שאלה: ווען מ'מאכט תשלומין, וואס **צאלט מען אפ**? מ'האט שוין יוצא געווען די **חובת תפילה** (אויב מ'האט געדאוונט נאך ד' שעות, למשל), נאר נישט **בזמנה**. די תשלומין איז אויף דעם **בזמנה** – מ'דאוונט א תפילה שלא בזמנה, אבער עפעס צאלט עס אפ.

קשיא: אויב איינער דאוונט תשלומין פאר שחרית ביי מעריב – **מיט וואס איז דאס שחרית?** עס איז דאך נישט בזמן שחרית! ווי קען א תפילה ביינאכט "אפצאלן" א חוב פון אינדערפרי?

צוויי מהלכים:

1. ס'איז דא א **כללית'דיגע חוב** צו דאווענען דריי מאל א טאג, און חז"ל האבן אריינגעלייגט צייטן – פארפאסט מען די צייט, בלייבט נאך די חוב.

2. א מענטש האט א חוב צו דאווענען **אין די צייטן** ספעציפיש – דעמאלט איז שווערער צו פארשטיין ווי תשלומין ארבעט.

נאך א קשיא: תשלומין גייט אויך **איבער טעג** (מעריב + שחרית פון מארגן) – דאס מאכט עס נאך שווערער צו זאגן אז ס'איז פשוט "דריי תפילות אין א טאג", ווייל איין טאג האט מען צוויי און דער אנדערער פיר.

דאס בלייבט אן אפענע לומדות'דיגע שאלה.

עד כאן פרק ג' – א קלענערער פרק. דער פרק האט געהאנדלט מיט: (א) זמני תפילות – ווען יעדע תפילה האט איר זמן; (ב) אז אלע זמני תפילות זענען מדרבנן; (ג) וואס געשעט אויב מ'האט פארפאסט – דינים פון תשלומין; (ד) סדר הקדימה צווישן מנחה און מוסף.

טעאָרעטיש משלים זיין הונדערטער תפילות. דאס ווערט אבער באטראכט אלס א **גרויסע ענין** – פראקטיש שווער דורכצופירן.

פסק דער שולחן ערוך: דער שו"ע זאגט אז מ'מעג אזוי טון **לפחות בתורת נדבה** – אויף דעם צד אז דער רמב"ם איז גערעכט, איז עס א נדבה; אויף דעם צד אז דער רב"ד איז גערעכט, איז עס תשלומין.

חידוש – פארוואס ארבעט תשלומין: תשלומין מוז זיין **סמוך צו זמן תפילה** – מ'דארף קודם דאווענען די תפילה פון דעם זמן, און דורך דעם וואס דער אייבערשטער **עפנט די טיר פון הימל** (עת רצון), קען מען אריינשטופן נאך א תפילה. דאס איז דער מעכאניזם פון תשלומין.

[דיגרעסיע: תשלומין ביי קריאת שמע און אנדערע מצוות]

ביי קריאת שמע איז נישטא קיין תשלומין: אויב איינער האט פארפאסט זמן קריאת שמע אינדערפרי, קען ער נישט ליינען צוויי מאל קריאת שמע ביינאכט. דער חילוק: קריאת שמע איז **בשכבך ובקומך** – יעדע קריאה איז א באזונדערע חיוב געבונדן צו איר צייט. ביי תפילה אבער איז דא א ענין פון **מספר התפילות** (דריי מאל א טאג) נוסף צו דעם זמן, און דאס ערמעגלעכט תשלומין.

שאלה וועגן אנדערע מצוות: דארף מען משלים זיין **מאה ברכות?** קדישים? דאס בלייבט אן אפענע שאלה.

[דיגרעסיע: תשלומין ביי קרבנות] דער באגריף "תשלומין" קומט פאר ביי קרבנות – **תשלומין דראשון** ביי חגיגה, וואו די זיבן טעג יום טוב זענען תשלומין פאר דעם ערשטן טאג. אבער דארט איז עס אנדערש – ס'איז א זמן צו ברענגען, נישט א תשלום פאר א פארפאסטע חובה. ביי **תמידין של שבת בשבת** איז נישטא קיין תשלומין – דאס ווייזט אז ביי קרבנות ארבעט עס אנדערש ווי ביי תפילה.

ווארט "תשלומין": תשלומין מיינט מ'צאלט אפ – ער איז געווען א **בעל חוב**, ער האט זיך געהאלטן פאר א חוב, און יעצט צאלט ער אפ.

הלכה י"ב – מנחה קודם מוסף (תדיר ושאינו תדיר)

דער רמב"ם'ס פסק: ווען ביידע מנחה און מוסף זענען שוין מחייב (למשל, מ'האט זיך פארשפעטיגט מיט מוסף ביז נאך חצות), דאוונט מען **מנחה קודם מוסף**, ווייל **תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם** – מנחה איז תדיר (יעדן טאג) און מוסף איז נישט תדיר.

תמלול מלא

תפילות זאלן געהערן אין א געוויסע צייט, און יעצט גייען מיר לערנען פונקטליך וועלכע צייט איז די נושא.

הלכה א' – זמן תפילת שחרית

עס זאגט די רמב"ם, תפילות של שחר, און א תפילת מנחה? או, זיי גייען מיר זען די זמנים פון יעדע תפילה! שחרית ווען איז עס... **יתחיל להתפלל עם הנץ החמה**. מצוה... ווי הלכות קריאת שמע, האט ער געזאגט... אה, ווי גוט אזוואס... מען זאלן אביסל נאך פאר הנץ החמה, יא? קריאת שמע. קריאת שמע זאל מען ענדיגן עם הנץ החמה. אז קריאת שמע זאל זיין אביסל אין דברג נצחמל. און תפלה קומט איך גלייך נאכדעם, דער רמב"ם ענט נאכנישט דער מיין סמיכות גאולה לתפילה מלכמונה גייט עס דערמאנען. עס האט אביסל נאך קריאת שמע קומט דער תפלה של מנסטרא. ווען איז שוין נץ החמה? ביז ווען איז די זמן? **עד סוף שעה רביעית**, ביז סוף פערטע שעה. ס'איז דאך אין רמב"ם אויך מצוות, וואס הייסט די מצוה לכתחילה איז צו דאווענען אום נץ החמה, און די זמן איז ביז סוף שעה רביעית. שעה שלישית היום.

ותיקין – דער בעל שם טוב'ס שיטה

איז דאס א גרויסע ענין צו דאווענען פארטאגס, ותיקין. די גמרא רופט עס ותיקין, די רמב"ם ברענגט נישט די לשון. אבער דאס איז די עיקר מצוה פון

רמב"ם הלכות תפילה פרק ג' – זמני תפלה

הקדמה

זאגט דער הייליגער רמב"ם, הלכות תפילה פרק ג'. דאס איז נדבת הרב הצדיק, החכם, הגביר, הנדבן, ר' יואל, זאל זיין געזונט, ר' יואל ווערצבערגער. איך זאל וויסן, די טיטלען זענען לויט וויפיל מ'צאלט. נאר ווייטער... איז געווען הגאון הצדיק הגדול, הגאון הגדול. על כל פנים, דרויסן זיך אויסלערנען וואס מ'האט צו טון, און ווער ס'איז מקדיש א שיעור, עס איז א סגולה אז עס זאל קענען פארשלעפן יענער שיעור, יענער שיעור, איין פרק רמב"ם, 500 דאלאר, ווער ס'ווייל מקדיש זיין, קען עס זיך אריינשרייבן, שיקן א לינק אדער א מעסעדזש, און מ'וועט עס אויסרופן אנפאנג שיעור, און מ'וועט גיין א לעכטיגן גן עדן. אקעי.

די זמנים פון תפילה, יא... זייער גוט.

אונז האבן געלערנט אין פרק א' יא, אז ס'איז דא... יענען איז שוין אויך בעצם זמנים, און מ'דארף דאווענען דריי מאל א טאג. ס'איז דא צוויי זאכן, יענען איז אויך געזאגט בערך די זמנים, אבער... מיר זאלן זאגן אז די חכמים האבן מתקן געווען סיי א געוויסע amount פון תפילות א טאג, און אויך אז די

מצוה מן התורה צו דאווענען, איז דא א מצוה מדרבנן צו דאווענען אין די ריכטיגע צייט. וואס איז געשען מיט מיין ווידעא? פארוואס איז ער אוועקגעלאפן? וואס האט געפלאצט?

און זיי האבן געלערנט אז וואס? אז ס'איז דא א מצוה צו דאווענען בזמנו. גוט.

דיון — וואס מיינט "כשם... כך"?

זאגט ער, כבר רמני. ער גייט אבער לערנען ווען איז די זמן פון מנחה. זאגט ער, זיי האבן שוין געלערנט. אה, דאס איז אינטערעסאנט. דא איז די מנטרא איז, פארוואס זאגט דער רמב"ם כבר רמני? איך דארף מאכן א ליסטע פון וואס ער האט שוין געזאגט. פארוואס זאגט ער כבר רמני? ער האט מיך שוין געזאגט. אינטערעסאנט. וואס האט ער שוין געזאגט? יא? תפלת מנחה. יא, דו זעסט עס? זאלסטו זאגן?

איך בין נאך אביסל פארטראכט אויף דעם ווען דער רמב"ם זאגט כשם... כך מצוה. מיינט ער צו זאגן אז ס'איז עפעס אן ענין פון מהות? צו זאגן אז דער חיוב איז דער זעלבער חשוב ווי די עצם מצות תפילה? זאלסט נישט מיינען אז חז"ל האבן... ס'איז נאר עפעס א רעקאמענדעישאן, אדער ס'איז נאר א הידור אין די עצם מצות תפילה. כאילו, דו טראכט אפשר אזוי ווי עצם מצות תפילה מן התורה איז איינמאל א טאג, וואלט א מענטש געקענט טראכטן אז ס'איז דא איינמאל א טאג, מ'קען יוצא זיין מיט איינמאל א טאג, און ס'איז דא א רעקאמענדעישאן פון חכמים צו דאווענען דריי. זאגט ער, ניין, אז כאילו דער חיוב איז די דריי. ס'איז טייטש, אויב איינער האט נאר געדאוונט שחרית, האט ער אויך נישט... וואס, האט ער גארנישט מקיים געווען מדרבנן? ער האט מקיים געווען א דאורייתא'דיגע מצות תפילה, און ער האט מקיים געווען א דריטל פון די מצוה מדרבנן. כאילו, איך זאג, עפעס מוז זיין דא אין די קשם, אז דער רמב"ם מיינט מער ווי דו זאגסט סתם אז מ'האט צוגעלייגט א מצוה מדרבנן.

איך מיינ, איך פיל אז ער וויל ארויסברענגען, וואס מיינט לא יצא? ווייל לא יצא איז דאך פאני. איך טראכט, לאמיר זאגן, ער איז דאך מן הסתם נישט יוצא. ער טייטשט, ס'איז דא אן עקסטרע מצוה. אויב איינער וואלט געמאכט א ליסט, דער רמב"ם מאכט נישט קיין ליסט פון מצוות דרבנן, אבער אויב ער וואלט געמאכט א ליסט פון מצוות דרבנן, וואלט געשטאנען א מצות עשה אחת מדאורייתא להתפלל בכל יום, און מצות עשה אחת מדרבנן להתפלל בזמן שתיקנו.

איך מיינ צו פרעגן, איז דאס די מער לאנדאנישע שפראך? שפעטער זאגט ער, אויב טוט מען עס נישט אויף די אופן וויאזוי די חכמים האבן עס אוועקגעשטעלט, קען מען זאגן אז מדרבנן האט מען בכלל נישט... ווילאנג מ'האט נישט געדאוונט דריי מאל א טאג, האט מען נישט געטון די מצוה דאורייתא אויף די אופן וויאזוי די חכמים האבן עס אוועקגעשטעלט. איז דאס מיינט ער די קשם?

ס'קען זיין נפקא מינות, אזוי ווי דו זאגסט, אין חושן משפט, צו מ'קען זאגן אז מ'איז נישט יוצא געווען אזעלכע זאכן. אבער איך גלייב נישט וואס ס'וואלט געמיינט צו זאגן אז מ'איז נישט יוצא געווען תפילה. לאמיר זאגן, למשל, ס'קען זיין נוגע, לאמיר זאגן, מ'וויל מאכן א ספק, עפעס א הלכה אין ספק. איז צו זאגן אז מ'דארף מחמיר זיין אפילו אויף א ספק צו מ'האט געדאוונט די דריי תפילות פון דעם טאג? ס'איז זיכער אז נישט. מ'זאגט אז ספק איז נישטא, ספק דרבנן לקולא. אבער איך זאג, אויב איז דאס דער איינציגסטער אופן מקיים צו זיין די דאורייתא, ווייל מ'קען נישט משנה זיין ממטבע שטבעו חכמים... יא, אבער מ'זאגט נישט אזוי. די מעשה שטייט דאך בפירוש, די מפרשים האבן געזען, די מפרשים אפילו אויף ברכות קריאת שמע, די מפרשים אז ס'הייסט מדרבנן לגבי ספק.

איך דארף טראכטן די קשם. כאטש ער האט צוגעלייגט, ער האט צוגעלייגט די חכמים און נביאים. מען מערקט אז ער לייגט צו נביאים אויך. ס'קומט אריין נביאים. ער מיינט צו זאגן די עתידין נביאים פון אנשי כנסת הגדולה וואס זאלן מתקן זיין, אבער ער וויל עס לכאורה מחשיב זיין. דאס וויל ער

תפילה, מיט די נץ החמה געבן א דאווען. און אויב מ'האט נישט קיין צייט דעמאלטס, קען מען זאגן אבינו, אזויווי וואס האבן זיי געלערנט פריער.

און דאס איז די שאלה, צו ענדערש אבינו ביי נץ החמה אדער די לענגערע תפילה שפעטער? אה, די עיקר איז זמן. די עיקר איז זמן. איז מסתם די עיקר איז זמן, געבן צו די צייט. אבער אפשר איז דא א היתר אז מ'איז מותר לייב ווען מ'כאפט באנאכט, און מ'קען אויסזאגן אבינו, אדער מ'קען שפעטער זאגן. נע, פרעגן א רב וואס איז בעסער.

די בעל שם טוב האט געזאגט אז מ'דארף דאווענען פארטאגס, ווייל ווי שפעטער די טאג ווערט, יא, די שטאט ווערט פול מיט שטותים. היינטיגע צייטן איז דא 24/7 שטותים, אפשר מאכט עס נישט אויס, איך ווייס נישט. אפשר נאר די זמנים פון בעל שם טוב איז נאך נישט געווען שטותים פארטאגס.

אלרייט. די בעל שם טוב האט אויך געזאגט אז מ'דארף אפילו ביחידות דאווענען ותיקין, ער האט מעדיף געווען, ער האט געזאגט אז ס'איז בעסער.

שכר מצוה מצוה — די ערשטע מחשבות פון צופרי

יעצט, איך מיינ דאס וואס מ'דארף אנהייבן די טאג מיט קריאת שמע און מיט תפילה איז זייער קאנעקטעד מיט דעם וואס דו האסט גערעדט וועגן דעם, אז שכר מצוה מצוה לויט די רמב"ם, אז ווען א מענטש... דאס הייסט די ערשטע מחשבות פון צופרי דרייט די סייקל פאר די גאנצע טאג. ווייל דאס וואס דו טראכט צופרי, האסטו די מערסטע טשענסעס אז דאס זאל זיך איבערקאפיען נאכאמאל און נאכאמאל, ווייל תפילות קאפיען זיך. דו טראכט פון עפעס, ס'איז דא א טריק פאר א ביקור חולים, מ'גייט באזוכן איינעם, קומט דיר גראד נאכאמאל צו ביקור חולים. סאו צופרי טראכסטו פון די אייבערשטער, דו זאגסט שמע ישראל, שפעטער ווען דו זעסט אן אוהל, וועט דיר פונקט אריינקומען שמע ישראל אין דין קאפ.

ס'הייבט זיך אן מ'שטייט אויף

ס'איז אויך זייער אנדערש, אונז וואס זענען צוגעוואוינט אז מ'גרייט זיך צו צום דאווענען, מ'גייט באלד זען די הלכות וואס מ'דארף זיך צוגרייטן, די רמב"ם גייט ברענגען אין פרק ה' מייין איך. אבער די מצוה פון מתפלל, ס'הייבט זיך אן מ'שטייט אויף, אקעי, מ'איז שוין געווען אין מקוה, וואטעווער, אויב מ'דארף, מ'האט שוין געטון די אלע הכנות, אבער ס'הייבט זיך אן, ס'איז א גרויסע זאך.

עבר והתפלל אחר ארבע שעות

זאגט ער, **ואם עבר והתפלל אחר ארבע עד חצות היום**, נאך פיר שעה, ביז פון פיר שעה, לאמיר זאגן, פון צען אזייגער ביז צוועלף אזייגער אזוי, יא, פון ארבע עד חצות היום, וואס איז חצות היום ביז זעקס שעה, **יצא ידי חובת תפלה**, האט ער טאקע יוצא געווען ידי חובת תפלה, **אבל לא יצא ידי חובת תפלה בזמנה**, אבער די מצוה פון תפלה בזמנה איז ביז פיר שעה.

וואס מיינט חובת תפלה? חובת תפלה דאורייתא? תפלה דאורייתא איז דאך פשוט אז ער איז יוצא געווען. חובת תפלה מיינט אויך תפלה דרבנן. ס'איז דא אזא זאך וואס הייסט שחרית. שחרית בזמנה הייסט ביז פיר שעה, און שחרית שלא בזמנה הייסט ביז חצות. ווייל נישט, דו קענסט דאך דאווענען א גאנצן טאג, ס'איז דאך מנחה, ס'איז דאך אזעלכע זאכן.

איך האב אפשר געזאגט אביסל אין מייין שפראך, אז די דעה איז אז זיי האבן קובע געווען דריי מאל א טאג דאווענען, האבן זיי געזאגט אז די ערשטע זאל זיין ביז חצות. נאכדעם ווען מ'האט קובע געווען מער קלארערע זמנים, האט מען געמאכט אז ס'זאל זיין ביז צען, וואס איז ארבע.

כשם שמצות תפלה מן התורה, כך מצוה מדבריהם

זאגט דער רמב"ם, **כשם שמצות תפלה מן התורה, כך מצוה מדבריהם להתפלל אותה בזמנה שתיקנו לה חכמים ונביאים**. ס'איז דא אין תפלה צוויי זאכן: ס'איז דא א חלק וואס איז מן התורה, און ס'איז דא א חלק וואס איז מדרבנן. ביידע זענען מצוות. ער וויל ארויסברענגען, וויאזוי קען זיין לא יצא ידי חובת תפלה? ער האט דאך געפרעגט, ער דאוונט דאך צו דיר אייבערשטער, וואס טוט ער? אבער די פשט איז, פונקט אזוי ווי ס'איז דא א

הגיע זמן חיובה, ווען ס'איז געקומען די צייט, ס'טייטש שוין אויך מער מחיב. אזוי ווי למשל א מענטש גייט נישט זיין עוועילעבל נאך תשע ומחצה, איז זיין זמן ווען ער דארף זיך... ווען ער איז שוין מחויב בדבר, אזוי ווי ס'איז דא אן ענין למשל מ'זאל נישט טון קיין דבר קבוע פאר מ'דאווענט, איז פון שש ומחצה. דאס הייסט מנחה גדולה. פשוט צו מאכן א גרעסערע, לענגערע צייט. יא, פון שש וחצי ביז ביינאכט, אנשטאט פון נאר פון תשע וחצי ביז ביינאכט. שטימט?

Speaker 2:

יא.

דיסקוסיע: פארוואס איז דא צוויי זמנים פון מנחה?

Speaker 1:

דאס איז די סוד פון צוויי מנחות. פארוואס איז דא צוויי זמנים פון מנחה? ס'איז נישט דא קיין צוויי זמנים פון שחרית. דאס הייסט, טעכניקלי איז יא דא, ס'איז דא ביז ד' שעות, נאכדעם איז דא ביז חצות. און ס'איז אויך גוט לכאורה פאר די זעלבע ריזען, ווייל בדיעבד, לכתחילה דארף מען צינדן די...

Speaker 2:

יא, ס'איז דאך אלע דריי דעמאלטס האבן לכתחילה און בדיעבד. אזוי ווי די ערשטע משנה פון להרחיק אדם מן העבירה, אלע דריי האבן לכתחילה און בדיעבד.

Speaker 1:

ס'איז נישט להרחיק, יא.

Speaker 2:

פון קריאת שמע.

Speaker 1:

רייט, אבער דא איז נישט להרחיק אדם מן העבירה. יא, דאס איז אן אנדערע זאך. ס'קומט אויס אז אלע דריי האבן לכתחילה מיט בדיעבד. אינטערעסאנט, אז ביי זמן תפילה האט מען אריינגעלייגט א מעכאניזם פון לכתחילה און בדיעבד.

Speaker 2:

וואס איז דאס? דאס איז דאך א זאך פון יעדן טאג. ס'מאכט זיך אסאך פארשידענע סיטואציעס, ס'איז שווער צו זאגן אז יעדער דארף זיין זיין.

Speaker 1:

יא, ס'איז א קליינע מיני ווערסיע פון "כנגד אבות תיקנום" די דברי תורה, יא? האסט דא אן אפציע. ווייל דו זעסט די טעם וואס קומט נישט אן ביי נץ החמה.

ס'איז דא דריי לעוועלס. פאר שחרית איז דא דריי לעוועלס, אזוי ווי ביי קריאת שמע שחרית, דריי לעוועלס. מנחה, מען וועט זען, וועסטו זען פארוואס מ'לערנט צוויי לעוועלס.

דער רמ"א'ס מנהג פון צוויי מנחות

Speaker 1:

יעצט, ס'איז דא אן אינטערעסאנטע מנהג וואס דער רמ"א האט געוואוסט, און ער ברענגט אראפ, אז ס'איז דא צו פיל תפילות אין א טאג. ס'איז געווען אסאך אידן וואס האבן געהאלטן אז ס'איז צו ווייניג תפילות אין א טאג. און זיי האבן אריינגעלייגט א מנחה מנהג אז מ'דאווענט צוויי תפילות מנחה. אסאך מענטשן. דאס הייסט, ס'איז דא צוויי מנחות, האבן זיי געטראכט א נייע פשט, נישט די עכטע פשט, אבער צוויי מנחות. מנחה גדולה, און נאכדעם דאווענען זיי מנחה קטנה. יא, די דאווענערס, די מענטשן וואס האבן ליב צו דאווענען, און זיי האבן געטראפן א געלעגנהייט.

האבן זיי געדאוונט צוויי. דעמאלטס איז געווארן תפילת מנחה רשות. אהא. זאגט דער רמ"א, "הורי מקצת גאונים שאין ראוי להתפלל רשות אלא

לכאורה זאגן. ער וויל עס מחשיב זיין אז ס'איז נישט סתם חכמים, אויך נביאים. אפשר על פי קבלה מיינט עס אז מ'קען באקומען בעסער אין די נבואה פון תפילה ווען מ'דאווענט עס בזמנה. ווער ווייסט שוין.

הלכה ב' — זמן תפילת מנחה

אמרו חכמים הראשונים שתפילת מנחה כנגד זמן תמיד של בין הערבים תקנו זמנה. אה, אז מ'האט מתקן געווען די זמן תפילת מנחה ביי די זמן תמיד של בין הערבים. אה, דאס איז די זמן. אפשר קומט ער יעצט צום בין הערבים. **וכל יום מתי שירצה.** די תמיד של שחר האט מען געמאכט... תמיד של בין הערבים. **מתי שירצה מן סוף היום.** די תמיד של שחר איז בעצם לכאורה אויך, מ'האט עס מקריב געווען פון די נעץ ביז חצות בערך.

דיון — פארוואס ביי שחרית האט ער נישט געזאגט כנגד תמיד של שחר?

אבער פארוואס ביי שחרית האט ער נישט געזאגט אז דעמאלט איז די מנחה איז די זמן תמיד של שחר? אקעי. האט ער געהייבט אן מיט מעריב? ניין, ער האט נישט געזאגט אז ס'איז די זמן פון שחרית. **תפילת מנחה כנגד זמן תמיד של בין הערבים תקנו זמנה, ושיעור התמיד קרב.** ס'איז דא א זאך, כ'האב געהערט אז דער רמב"ם האלט אז די ערשטע תפילת השחר איז נישט וועגן דעמאלט איז די מנחה של שחר, נאר ס'האט צו טון מיט נעץ החמה. ווי ר' אחינו שבערענגט אין עין יעקב. ווען האט מען מקריב געווען די תמיד של שחר? ס'האט געדארפט זיין נאך נעץ החמה? איך ווייס נישט. איך מיין אז ס'איז די זעלבע הלכה. ווייל ס'שטייט האיר פני המזרח, און דער רמב"ם זאגט הן, דעמאלט איז שוין... ער ברענגט עס. איך געדענק נישט יעצט פונקטליך. ס'איז דא א גמרא אין יומא דף כ"ח. איך געדענק נישט פונקטליך די צייטן. איך ווייס נישט.

מנחה גדולה

תשע שעות ומחצה מתחילת היום. ס'איז טייטש אביסל שפעט נאכמיטאג. וזהו הנקרא **מנחה גדולה.** זאגט דער רמב"ם, **ולפי שבערב הפסח שחל להיות בערב שבת,** האט מען געשאכט'ן די תמיד... ס'איז געווען צייטן וואס מ'האט געשאכט'ן די תמיד פריער. ווען דער תלמוד שואל ביי ערב פסח שחל להיות בשבת, וואס מ'קען שוין מער נישט שעכטן, מ'קען שוין נישט טון קיין שום עבודת הקרבנות וואס ס'ווערט שבת, און מ'מוז אריינכאפן זייער אסאך קרבן פסח'ס, האט מען געשאכטן בשעה שמחצה. פשט איז, ווען ס'איז נישט ערב שבת, האט מען נאך אביסל צייט, ווייל מ'קען נאך

הלכה ב' (המשך) — זמן תפילת מנחה: מנחה גדולה און מנחה קטנה

Speaker 1:

דו זעסט יא ממש, שטייט יא אין די גמרא די ביידע קומען אקעגן. ס'איז אינטערעסאנט אז דער רמב"ם זאגט דארטן נאר נץ החמה. אפשר ווייל די אויפשטיין איז גורם. איך ווייס נישט.

לפי שבערב פסח... איז ער האט געזאגט אז מ'דארף דאווענען צוויי מנחות, דאס איז דער עיקר. דער עיקר איז אז מנחה איז געווען די צייט ניין און א האלב שעה פון אנפאנג טאג, ס'טייטש א ביסל שפעט נאכמיטאג, און דאס ווערט גערופן מנחה קטנה. **לפי ש...** זאגט דער רמב"ם, **לפי שבערב הפסח שחל להיות ערב שבת,** האט מען געשאכטן די תמיד... ס'איז געווען צייטן וואס מ'האט געשאכטן די תמיד פריער. וואס טייטשט? ווען די תמיד של בין הערבים פון ערב פסח וואס איז אויך ערב שבת, וואס מ'קען שוין נישט טון קיין שום עבודת הקרבנות ווען ס'ווערט שבת, און מ'מוז אריינכאפן זייער אסאך קרבן פסח, האט מען געשאכטן בשש ומחצה. דאס איז ווען ס'איז נישט ערב שבת האט מען נאך אביסל צייט ווייל מ'קען נאך טון געוויסע מלאכות אריין אין יום טוב, אבער ערב שבת איז דא ווייניגער צייט, האט מען געגעבן צוויי שעה. **אמרו שהמתפלל אחר שש ומחצה יצא,** ווייל ס'איז דא טעג וואס דעמאלטס שעכט מען שוין די תמיד של בין הערבים, קען מען שוין איבערדעם זיך רעכענען אז דאס הייסט אויך זמן תמיד של בין הערבים. די תמיד של בין הערבים איז אטליסט נישט פסול דעמאלטס, מ'טוט עס לעת הצורך. ממילא אמרו **שהמתפלל אחר שש ומחצה יצא,** נאך זעקס און א האלב שעה פון די טאג, ס'טייטש שוין אנפאנג נאכמיטאג. **ומשעה זו**

זמני מנחה גדולה און מנחה קטנה

Speaker 1

ולמדו חכמים פון דא געלערנט שזמן מנחה גדולה הוא משש שעות ומחצה עד תשע שעות ומחצה, וזמן מנחה קטנה הוא מתשע שעות ומחצה עד שישארו מן היום שעה ורביע. ביז ס'בלייבט א שעה און א פערטל פון טאג. אה, דאס הייסט דער ענד פון מנחה האט אויך צוויי זמנים. און דעמאלטס ווערט... דאס הייסט פלג המנחה, א האלב פון די מנחה גדולה. דאס הייסט מנחה קטנה איז טייטש, זאגט דער רמב"ם, פון תשע ומחצה ביז נאך א שעה און א פערטל למעשה. הייסט תשע ומחצה, עשר ומחצה, יא? יא. אבער ביז ס'בלייבט פון די טאג א שעה און א פערטל, ביז דעמאלטס מעג מען דאווענען מנחה. זמן לכתחילה. ויש לו... ס'איז דא נאך א זמן עד שתשקע החמה. נו, נאך א געלעגנהייט איז דא עד שתשקע החמה. זייער גוט. ס'איז דא אויך דריי זמנים בעיסיקלי, אזויווי ער האט געזאגט ביי שחרית.

הלכה ה — זמן תפילת המוספין

Speaker 1

תפילת המוספין, שוין, ווען דאווענט מען מוסף? האבן מיר דאך פריער געלערנט מוסף, וואס איז די זמן פון מוסף? זמנה אחר תפילת השחר עד שבע שעות ביום. המתפלל אחר שבע שעות אף על פי שפשע, יא, ער האט געזינדיגט, ער האט געדארפט דאווענען מנחה פאר שבע שעות ביום, אבל יצא ידי חובתו מפני שזמנה כל היום. פושע, ער לעכט ווייטער אזוי... ס'איז דא אפשר פארשידענע לעוועלס. אבער איך זאג, אינטערעסאנט ער האט נישט גענוצט די ווארט פושע ביז דא. זייער גוט. וואס זעט אויס אז די פריערדיגע לעוועל איז נישט... אה, ביי מוסף איז עס מער אן עבירה. ווייט, ווייט, אפשר פושע מיינט כפשוטו, אפילו ער האט עס געטון בדווקא. זאכן וואס מ'טאר נאר טון אזוי ווי א תשלומין. אויב איינער איז פושע געווען, נישט סתם פעל געווען, זאגט דער רמב"ם, אויב איך געדענק גוט, אז מ'קען נישט מאכן א תשלומין. אדער אנדערע זאכן, מ'קען נישט... אבער דא, אפילו פושע, אפילו ער האט כוונה נישט געדאוונט ביז זיבן שעות, נאך אלץ מעג ער דאווענען נאך מנחה, ווייל די עיקר זמן מוסף איז כל היום. נאר לכתחילה דארף מען עס דאווענען ביז זיבן שעות.

דיסקוסיע: פושע ביי מוסף און ביי מנחה קטנה

Speaker 2

דאס זאגסטו למשל ביי מנחה קטנה, "ויש לו להתפלל אותה עד שתשקע החמה", איז אפילו אויב איינער האט זיך בדוקא געשפעטיגט? דארט איז עפעס דא א פושע, איך ווייס נישט. ווייל דאס איז מער וויכטיג. אפשר איז א וויכטיגע זאך צו דאווענען מוסף אין די ריכטיגע צייט. ניין, דאס האט מען פארפעלט צו ברענגען די קרבן מוסף. אפשר נאך זיבן שעות איז שוין נישט לכתחילה צו ברענגען די קרבן אדער וואס. מ'גייט קעגן די הלכה. אזוי איז די זעלבע זאך.

הלכה ו — זמן תפילת ערבית

Speaker 1

תפילת ערבית, ערב, אף על פי שאינה חובה, דער רמב"ם האט פריער געזאגט אז דאס איז א תפילה וואס מ'האט צוגעלייגט, ס'איז נישט פון די עיקר הלכה. מ'דארף עס נישט דאווענען. ס'איז א תפילה של רשות. אבער תפילה זו, ס'האט אויך א זמן. "ויש לו להתפלל אותה מתחילת הלילה עד שיעלה עמוד השחר". אקעי, סאו דאס איז א גאנצע נאכט. דא איז נישט דא קיין לעוועלס. ביי קריאת שמע איז געווען לעוועלס, אבער דא איז נישט.

דיסקוסיע: דער לשון "יש לו" און די ענין פון נאך הצות

Speaker 2

וואס איז נעילה? ווען איז די זמן פון נעילה? דער לשון "יש לו" אויך פריער איז מער בדיעבד, ער האט אזוי ווי די רעכט. נישט "יש לו" איז דאס איז זיין חיוב. "יש לו" מיינט ער האט א רעכט צו טון. ער זאגט אפילו נישט

הגדולה". אז ווען מ'דאווענט תפילת רשות, זאל די תפילת רשות זיין אין די שפעטערע צייט.

Speaker 2

פארקערט, די פריערדיגע צייט.

דיסקוסיע: וועלכע מנחה זאל זיין רשות און וועלכע חובה?

Speaker 1

די פריערדיגע צייט. אזוי אז דאס וואס איז די עיקר זמן, דעמאלטס זאל זיין די עיקר תפילה. און מנחה קטנה זאל זיין די רשות. איז דאך נאר א תקנה וואס זיי האבן געזען אז דא איז דא אן אפארטוניטי ערב פסח, ממילא האבן זיי געמאכט אז מ'קען אויך דעמאלטס. האבן די מקובלים געהאלטן אז מ'דארף אייביג דאווענען די עיקר תפילה זאל מען דאווענען ווען ס'איז די עיקר צייט, און די רשות זאל מען דאווענען אין די גדולה. למאי נפקא מינה? מ'דארף מוסף זיין עפעס ביי תפילת הרשות.

Speaker 2

נשק כנגד דבר שאינו תדיר בכל יום. אה, ניין, ער זאגט אויך אז ס'שטימט זייער גוט די תדיר'דיגע זמן מנחה של בין הערביים מיט די נישט תדיר'דיגע זמן מנחה של בין הערביים. א תפילת נדבה איז א תפילה פון מזמן לזמן, ס'קומט נישט מיט די זעלבע קביעות. איז עס דעמאלטס ווען ס'איז געוויסע זמנים, ס'קען זיין אזוי ווי ערב פסח. ס'קען זיין ערב פסח איז נאר א... ס'ווייזט די איידיע אז מ'קען מקדים זיין. מסתמא במשך די יאר מאכט זיך נאך סיבות פארוואס מ'זאל זיך מאכן אן אייגענעם מנהג.

Speaker 1

פראקטיש, אין בית המקדש איז יא געווען א מאשין, ס'האט געארבעט אלעס פונקטליך דארט. דארט איז נישט געווען קיין חסיד'ישע מעשיות. ממילא, איך זאג אז ווען מ'זאגט אז מ'קען ערב פסח, איז פשט אז מ'האט קובע געווען אז דאס איז די זמן, און מ'זעט אז מ'מעג. אבער למעשה האט מען עס נאר געטון ערב פסח, ווייל דעמאלטס איז דאך א נישט תדיר. ס'שטימט מיר נישט מיט די תדיר'דיגע.

Speaker 2

ס'איז נישט נאר ערב פסח, ס'איז אויך ערב פסח שחל להיות בשבת. יא, ערב פסח נארמאל איז געווען שפעטער אביסל. ממילא, איך זאג אז דאס זעט אויס אזוי ווי ס'ווערט א נישט תדיר. סאו, ס'קען זיך מאכן נאך סיבות פארוואס ס'זאל זיין נישט תדיר. איך ווייס נישט, די קורבן איז געווארן פסול לקרב, וואטעווער, ס'מאכט זיך מסתמא מצבים ווען... ס'מאכט זיך, אלעס קען זיין, איך ווייס נישט. אבער פשטות, ממילא די תפילה פון...

Speaker 1

אקעי, אקעי, עניוועי, איז וואס דו זאגסט א דרש, די פשוט'ע פשט פון די רמב"ם איז אז ממילא איז עס ווייניגער לכתחילה. לכתחילה דארף מען מנחה ומעריב זמן קרוב למנחה, און די נארמאלע זמן איז מנחה קטנה. איך פארשטיי וואס דו זאגסט, ס'איז א שיינע תורה, אבער איך ווייס נישט.

Speaker 2

נשק כנגד דבר שאינו תדיר בכל יום. איך בין מסכים, אבער ס'איז מנחה גדולה חובה, און נאר ביי מנחה גדולה איז שוין געדאוונט חובה, לא יתפלל הקטנה אלא רשות. יא, אבער מ'קען נישט צוויי. אקעי. איך פארשטיי נישט פונקטליך וואס איז די חילוק, אבער ס'איז דא א חילוק. זיי האבן געלערנט פריער אז ביי א תפילת הרשות דארף מען מוסף זיין. אבער חוץ פון דעם ווייס איך נישט אז ס'איז דא א חילוק. איך מיינ אין הלכה קומט דאך א גרויסע חילוק אז ווען מ'דארף מאכן שבת דארף מען משלים זיין תפילת מנחה. איך רעד השלמה, השלמה איז אויך אזא דין, אז קודם דאווענט מען די תפילה סתם. ווארט, לאמיר זען. יא, אבער וואס איז די חילוק? אקעי, אבער דא רעדט מען פון איין מענטש וואס דאווענט צוויי מנחות. ער דאווענט צוויי מנחות, וועלכע זאל ער מאכן רשות און וועלכע זאל ער מאכן חובה. זאגט ער, דאס וואס איז די לכתחילה'דיגע זמן, דאס זאל זיין די תפילת חובה.

און יעצט גייען מיר לערנען אויב מען האט נישט געדאווענט בזמנה. רייט? וואס טוט מען? דער רמב"ם: "המתפלל תפילה קודם זמנה", אויב מען האט געדאווענט צו פרי. יא, דער רמב"ם האלט דאווענען צו פרי איז ערגער ווי דאווענען צו שפעט. רייט? ווייל עס איז נאך נישט געקומען בכלל די צייט. "המתפלל תפילה קודם זמנה", אז דא האבן מיר יא געהערט א כלל פון שחרית מוסף, אופן כללי אבער "קודם זמנה", אז ער דאווענט מנחה אינדערפרי נישט יוצא געווען. "חוזר ומתפלל אותה בזמנה". דאס קומט אין זמנו, און יעצט איז עס מעכב.

אבער שחרית האט יא א זמן. דער משגיח פלעגט אייביג זאגן, דו ביסט נישט קיין פונקטליכער, וועגן דעם ביסטו געקומען אפאר מינוט שפעט, אבער פארוואס מאכט זיך נישט אמאל אז דו קומסט אפאר מינוט פרי? יא. ס'איז נישט גערעכט, ווען ס'איז געקומען די צייט איז עס נאך נישט געבוירן געווארן, ס'איז נאך געווען קודם זמנו, על יצא ידי חובתו. יעצט איז עס א בדיעבד.

שחרית בשעת הדחק מעלות השחר

Speaker 1

ומתפלל תפילת שחרית בשעת הדחק אחר שעלה עמוד השחר. אויב מ'האט געדאוונט תפילת שחרית בשעת הדחק פאר זמנה. די עצם שחרית איז זמנה פון הנץ החמה, אבער בדיעבד אויב מ'האט געדאוונט פון עלות השחר איז יוצא. שחרית קען מען יא דאווענען, דאס הייסט נישט ממש קודם זמנו. יא, דאס איז לכאורה די ווארט. דא אויך א שטיקל, די זעלבע זאך ביי מעריב, וועלן מיר זען. דא איז א בדיעבד'יגע קודם זמנו אויכעט, דאס הייסט די זמן איז אביסל פריער אויכעט, יא.

מעריב פון ערב שבת ומוצאי שבת

Speaker 1

ויש לו להתפלל תפילת ערבית של ליל שבת בערב שבת קודם שתשקע החמה. מ'מעג דאווענען מעריב פאר די שקיעה אויכעט. ערב שבת קען מען אויך דאווענען מעריב פאר די שקיעה. ערבית של מוצאי שבת בשבת. לכאורה דארף מען נישט מורא האבן אז שבת ווערט... איז עס אדער די וואכן אדער שבת מעריב דארף מען מער מקפיד זיין אויף צאת. און אין די וואכן איז פשוט אזוי, ווייל מ'קען דאווענען מעריב פרי.

אה, איך האב געמיינט פארקערט, איך האב געמיינט אז ער זאגט אזוי ווייל שבת מאכט זיך, דאס הייסט, ס'מאכט זיך ווייל שבת איז די ריזן. איך האב געמיינט אז ער זאגט אזוי ווייל סתם אנדערע נעכט איז דאך פשוט, וואס איז נישטא קיין שאלה פון וועלכע שמונה עשרה מ'זאל דאווענען וכדומה. דא וואלט א מענטש געטראכט, ס'איז נאך נישט שבת, וויאזוי קענסטו שוין דאווענען די נוסח התפילה פון שבת? די ענטפער איז אז מ'קען שוין מקבל שבת זיין. ניין, דער רמב"ם זאגט נישט אז מ'זאל שוין מקבל שבת זיין יעצט. ער זאגט יעצט פשוט... אבער דא איז דא א פראבלעם, וואס דאווענט מען? וועלכע נוסח דאווענט מען? ער זאגט נישט דא, ער זאגט נישט וואס מ'זאל דאווענען. ער זאגט נישט דאס. סתם אז ער זאגט ליל שבת, מיינט ער מ'דאווענט די נוסח פון שבת.

אבער ער זאגט "ולא מיבעיא" אנדערע נעכט וואס איז מער פשוט. אפילו שבת וואס איז אביסל קאמפליצירט, ווייל מ'רוקט אריין א וואכעדיגע דאווענען אין א שבת, איז נישט די ווארט וועגן די נוסח. ער זאגט נישט דאס אין ולא מיבעיא, דאס האט ער נישט אריינגעלייגט. אבער ער זאגט ס'איז פשוט.

וכן מתפלל ערבית של מוצאי שבת בשבת. ער כאפט אן די ערשטע צוויי זאכן וואס איז דא דער גאנצער ענין איז ווייל מעריב איז "אינה מדקדקת בזמנה", מ'קען דאווענען פריער, מ'קען דאווענען שפעטער. ווייל ביי תפילת שחרית, וואס איז א חובה, שטייט מצותה אז מ'זאל עס טון א געוויסע צייט. תפילת ערבית איז מער פלעקסיבל מיט צייט, ממילא קען מען דאווענען... דאס איז דער רמב"ם'ס פשט. קען מען דאווענען פריער, פריער פון תשקע השמש.

לכתחילה, ער זאגט נישט אפילו אז ס'איז עפעס אנדערש. ער זאגט נאר מ'קען עס טון. און וואס איז די אנדערע אפציע? מ'דארף בכלל נישט דאווענען. דאס איז דאך די פוינט. דו דארפט בכלל נישט דאווענען מעריב. דו ווילסט דאווענען מעריב, א גאנצע נאכט קענסטו דאווענען. ס'איז א רעדע וועגן אז מ'זאל דאווענען נאך חצות. דא איז די ענין וועגן נאך חצות. אבער ביי קריאת שמע האט ער געזאגט, ער זאגט נישט אויף מעריב. נישט אויף תפילה. אבער קריאת שמע דארף מען... אה, דו מיינסט די שמונה עשרה? וואס זאל צו טון? שפעטער... וואס זאל די ענין פון גאולה לתפילה? יעצט, ביז דערווייל האבן מיר נאך נישט געזען, אונז איז נאר אזא זאך. ביז דערווייל האבן מיר נאר געלערנט עיקר הלכות, וואס דאס זענען די הלכות וואס מיר האבן געזען.

הלכה ו (המשך) — זמן תפילת נעילה

Speaker 1

תפילת נעילה, די נעילה פון יום כיפור אדער פון א תענית, "זמנה סמוך לשקיעת החמה". אקעי, דאס הייסט ווען הייבט מען אן? אביסל פאר'ן... אביסל פארדעם וואס די ענד זאל זיין נאך פאר שקיעת החמה. זאגט ער אז ער איז מתפלל תפלה קודם זמנה.

סיכום: די זמנים פון אלע תפילות

Speaker 1

אקעי, ביז יעצט, לאמיר נאר מאכן א קלארקייט. מיר האבן געלערנט די זמנים פון שחרית, מנחה, מעריב. יעדע איינע פון זיי, אדער אט ליעסט צוויי פון זיי, האבן דריי זמנים. שחרית, די מצווה איז דאווענען די נץ החמה. בדיעבד, עבר ולא התפלל, זעסט? סארי, ביז לכתחילה מעג מען, און נאכדעם איז דא א צווייטע לאמיר זאגן

חזרה על זמני תפילה

Speaker 1

אקעי, ווייסט, ווען האלט מען א ביסל פאדער? א ביסל פאדער אז די ענד זאל זיין נאך פאר שקיעת החמה.

זאגט דער רמב"ם: "המתפלל תפילה קודם זמנה לא יצא". ביז יעצט האבן מיר נאר געלערנט, לאמיר דזשאסט מאכן א קלאר. מיר האבן געלערנט זמנים פון שחרית, מנחה, מעריב. יעדער איינער פון זיי האט אמווייניגסטנס צוויי פון זיי האבן דריי זמנים.

שחרית, די מצווה איז דאווענען נץ החמה, בדיעבד עובר ד' שעות. סארי, בדיעבד לכתחילה מעג מען נאך ביז ד' שעות. פארשטייסטו אזוי? איך ווייס נישט וואס איז א ריכטיגער דיוק, אבער א כל פנים שחרית איז די מצווה איז מנץ החמה, די זמן איז, די מצווה זמן איז עובר ביז ד' שעות. דאווענען קען מען ביז חצות, אבער נישט יוצא תפילה בזמנה, יוצא תפילה שלא בזמנה. רייט?

מנחה איז מצוותה איז מנחה קטנה ביז פלג המנחה. דער רמב"ם פסק'נט אזוי, עס איז דא א שאלה צי עס איז אזוי די הלכה, אבער אזוי פסק'נט דער רמב"ם. יא, אונז פירן זיך נישט אזוי, עס פירן זיך יעדער איינער מנחה לכתחילה שפעטער. אבער אזוי פסק'נט דער רמב"ם. און נאכדעם איז דא אויכעט מנחה גדולה וואס דאס איז זמנה, יא, בדיעבד קען מען דאווענען מנחה גדולה. און אויכעט מנחה קטנה האט אז מען קען דאווענען שפעטער ביז שקיעת החמה, נישט נאר ביז פלג המנחה. רייט? דאס זענען די דריי זמנים וואס זענען דא פאר מנחה.

מוסף האבן מיר געלערנט נאר איין זמן ביז שבע שעות, אבער מען קען דאווענען א גאנצן טאג, אפילו שפושע. מעריב האבן מיר געלערנט נאר איין זמן א גאנצע נאכט. נעילה אויכעט נאר איין זמן ביז שקיעת החמה.

הלכה ז: המתפלל תפילה קודם זמנה

Speaker 1

איך וויל נאר פארשטיין וואס מיינט במזיד דא. במזיד מיינט נישט להכעיס, במזיד מיינט נישט בשאט נפש. במזיד מיינט ער האט נישט געדאוונט. פארוואס האט ער נישט געדאוונט? ער איז געווען צו ביז, ער האט פארגעסן. וואס מיינט עס, פארוואס? און וואס גייט געשען? יעצט האסטו גילט פילינגס, גייסטו יעצט חופר זיין אז דו ווילסט תשלומין דאווענען? נעם קיין פון דיר, גיי טרעף א רבי, טו תשובה, און אנהויבן קומען צוריק דאווענען מיט די אלע זאכן. וואס קען ער חופר זיין? ער האט נישט געדאוונט, ער האט נישט געהאלטן ביים דאווענען פריער, יעצט וויל ער דאווענען. איך כאפ נישט פארוואס איינער האט א תקנה, וואס שטערט מיר אז ער זאל דאווענען נאכאמאל? תשלומין איז אזא פלאס.

דיסקוסיע: חילוק צווישן תשלומין און תפילת נדבה

Speaker 2

I also don't understand what it means למעשה, א תפילת נדבה קען מען דאך עניוועי. איך רעד פון זיין כוונה, ער זאל גלייבן. אלעס איז דאך עניוועי א מנהג, רייט? די אלע הלכות זענען מנהגים, ס'איז נישט פשוט אז א בית דין וואס איז מחייב. ס'איז אלעס זאכן וואס זענען מנהגים. מ'זאל גלייבן אז מ'איז יוצא געווען די שחרית. אויב ער האט עס געטון במזיד, גלייבט ער נישט אז ער איז יוצא געווען שחרית, מוז ער מאכן תשלומין. דאס מיינט די סתירה?

Speaker 1

איך האב סתם אזוי געפרעגט, רייט? מ'דארף פארשטיין די חילוק צווישן תפילת נדבה און תשלומין. וואס איז דער חילוק צווישן תפילת נדבה און תשלומין? וואס איז דער חילוק? אויב איז געווען א מזיד, און יעצט זאגט ער, "אקעי, איך האב נישט קיין תשלומין, אבער איך וויל יעצט דאווענען א תפילת נדבה." אז ער האט נישט געהאט קיין צורך, ער האט נאר געהאט עפעס אנדערש וואס ווערט גערופן תפילת נדבה?

און תשלומין איז די טייטש אז ער האט געהאט עפעס א זאך וואס הייסט א צורך.

איך האב געהאט א געדאנק, איך וועל סוויטשן אין מיין קאפ, אז איך וועל נישט טראכטן פון תשלומין, איך וועל טראכטן פון תפילת נדבה.

Speaker 2

וואס איז דער חילוק צווישן די צוויי? ביי תפילת נדבה שטייט אז מ'זאל מוסיף זיין עפעס. אמת, אמת, אמת. אבער אויך יענץ איז אפשר נאר לכתחילה, איך ווייס נישט אויב ס'איז ממש מעכב. און אויב נישט, דארף ער דאווענען עפעס, עפעס בין איך מיסיג דא אין די הלכות.

בשוגג או באונס — משלם

Speaker 1

אקעי, איז אזוי, ער זאגט, דער רמב"ם, דאס איז א גמרא, אבער מ'האט עס איבערגעזאגט להלכה, אזוי ווי די גמרא זאגט אויף דעם, ער קען נישט באצאלן. אבער בשוגג, אדער ס'איז געווען א אונס אדער א טעות, יא, ער צאלט עס אפ, משלם. עושה תפלה בזמן תפלה הסמוכה לה, איז ער משלים יענע תפלה ביי די נעקסטע זמן תפלה. דעמאלטס זאגט ער משלים, ער צאלט אפ. וואס טוט ער? קודם מאכט ער די תפלה אחרונה, ער זאגט קודם די תפלה וואס ער איז יעצט מחויב, ואחריו מתפלל את התשלומין. נאכדעם צאלט ער עס אפ. זייער גוט.

הלכה ט: ביישפילן פון תשלומין

Speaker 1

מסביר, כיצד? טעה ולא התפלל שחרית עד שעבר חצי היום, ביז ס'איז דורכגעגאנגען חצות, נאכדעם קען מען שוין נישט דאווענען, אבער ער דארף דאווענען מנחה שתיים. די ראשונה איז די יעצטיגע תפלה וואס מ'איז יעצט מחויב, תפילת מנחה, והשניה תשלומי שחרית.

טעה ולא התפלל מנחה עד ששקעה החמה, ביז ס'איז געווארן אינגאנצן נאכט, מתפלל ערבית שתיים, די ראשונה איז ערבית, והשניה תשלומי

אבער תפילת שחרית איז נאר בשעת הדחק אחר שהאיר פני המזרח. מ'קען נישט זאגן אז תשקע השמש איז די זעלבע זאך ווי אחר שהאיר פני המזרח. ס'איז שוין אפאר מינוט גערוקט פון די איידיעל צייט.

יא, אבער נישט קלאר אז... ביי ערבית איז עס מיר ווייניגער וויכטיג. ס'איז יא נאר בדיעבד, נאר בדוחק פאר די זעלבע ריזן. דאס איז דער המשך, דו לערנסט דאך דעם זעלבן המשך פון די זמנים פון בדיעבד.

דיסקוסיע: ותיקין ביי מעריב?

Speaker 2

אויב יא, מיינט עס צו זאגן אז ס'איז נישטא קיין געדאנק פון ותיקין אויך לגבי מעריב. אויב ותיקין איז אז דער ענין פון "טוען מצוה בשעתה", אפשר איז יא דא, ס'איז נישט קיין מצוה. נאר אין די צופרי, ווייל השכם בבוקר איז דאך א מצוה. ס'איז דאך א מצוה, ס'איז דאך א מצוה. פארוואס זאל נישט זיין קיין מצוה? ווייל די גאנצע זאך איז א רשות.

Speaker 1

און בכלל, אפשר איז זריזן מקדימין איז דאך יא דא. איך ווייס נישט.

די ירושלמי זאגט "אינה מדקדקת בזמנה", וואס דאס איז פריער, וואס דאס איז גוט. מ'זאל דאווענען ביי צייט. **ואם התפלל אחר שקיעת החמה יצא.** דאס איז דער רמב"ם'ס פשט פארוואס מ'קען דאווענען ערב שבת פריער. ווייל די גאנצע זאך איז א רשות, קען מען עס מאכן אפילו פאר דעם אויך. ס'איז דא אנדערע וואס לערנען אנדערש, אז ס'איז דא א מחלוקת ר' יהודה, אקעי, א גאנצע זאך. אבער דאס איז דער רמב"ם'ס פשט.

Speaker 2

מ'וואלט געזאגט אז ס'קען זיין אז ס'איז דא אן עקסטערע זאך, אז ווען מ'וויל און מ'זאל טון עפעס א מצוה צופרי איז ווייל ס'איז א מלחמה קעגן שלאפן, קעגן עצלות. יא, דער שולחן ערוך הייבט אן מיט דעם. ער ברענגט די פסוקים אין משלי. "וישכם אברהם בבוקר", אויך די גאנצע זאך פון לערנען תורה, זריזן מקדימין, "וישכימו בבוקר". מ'וויל דוקא טון א מצוה. ביי מעריב איז דאך ווען איינער איז עוסק אין תורה ס'איז נישט נאר די ענין פון התגברות, אז די גאנצע סיבה פארוואס א מענטש זאל נישט דאווענען אין צייט איז וועגן ער שלאפט.

Speaker 1

יא, אבער איך האב נישט געזען אז ס'זאל זיין די... איך ווייס שוין אז די עיקר זאך פון דאווענען שחרית אינדערפרי איז ווייל מ'שטייט אויף. ס'איז אמת אז מ'דארף אויפשטיין, אבער ס'איז פשוט ווייל ס'איז דעמאלטס א וויכטיגע צייט. פארוואס זאל מען נישט קענען מעריב זאגן אינדערפרי? ווייל מ'האט נישט קיין צייט בעצם, מילא איז עס ווייניגער וויכטיג.

הלכה ח: דין המתפלל לאחר זמנה

במזיד אין לו תשלומין

Speaker 1

אקעי. וויאזוי ס'איז אלץ, קודם דארף מען מאכן אזא סדר קודם זמנה, רייט? וויאזוי מ'דאוונט א תפילה קודם זמנה, רייט? וואס איז אויב איינער דאוונט לאחר זמנה? דאס מאכט זיך זייער ווייניג ביי חסידי'שע אידן, ווייל אזויווי דער משגיח פלעגט זאגן. אבער וואס איז אויב לאחר זמנה? "כל מי שעבר לו זמן תפילה ולא התפלל, איז במזיד אין לו תקנה ואין לו תשלומין."

נו, גוט. במזיד, דו האסט דווקא נישט געדאוונט? טאקע, טו בעד, פארביי. דו האסט געהאט אן אפציע פון אוננות, דו האסט געקענט עפעס. דער וואס ווייסט נישט איז א שוגג, אבער... ניין, די ווארט איז, מ'קען נישט... איך ווייס נישט פארוואס דו זאגסט שוגג. וואס מיינט במזיד? ער האט זיך געהאלטן פון דאווענען? ער האט דאס געטון במזיד? ער האט דאך עובר געווען זמן תפילה, נישט פארגעסן, נישט געווען צו אונס, ער האט פלעין נישט געדאוונט. אקעי, אזא איינער, אן דעם וואס ער זאל האבן א תשלומין. וואס איז דאס אז זאך? ער האט אלעמאל געהאט עפעס א סיבה.

און מ'מאכט א גרויסע ענין, ווי יעדער איינער זאל זיך דארטן משלים זיין זיינע הונדערטער תשלומין וואס ער האט צו טון.

פארוואס ביי קריאת שמע איז נישטא קיין תשלומין

ס'איז אינטערעסאנט, למשל ביי קריאת שמע איז נישטא קיין דין פון תשלומין. א מענטש האט פארפאסט זמן קריאת שמע צופרי, ער קען נישט יעצט משלים זיין, ער קען נישט ליינען צוויי מאל קריאת שמע ביינאכט. עפעס איז דא א דין אין די... עפעס איז דא א... איך ווייס נישט וואס ס'האט צו טון מיט דעם. אויך די נאמען "תשלומין" רופט זיך... ס'איז א נאמען, מיין איך, וואס איז נישטא אין די לשון, אבער מ'נצט עס אין קרבנות. דא איז דא תשלומין.

Speaker 2: ווו שטייט תשלומין אין קרבנות?

Speaker 1: איך ווייס וואס דו מיינסט. שבעת ימים תאכל מצות, ס'ווערט גערופן ביי חז"ל אז איינער איז מקריב תשלומין פון די חגיגות פון יום טוב. תשלומין דראשון, יא, דארט שטייט תשלומין דראשון. שבעת ימים, די זיבן טעג איז א תשלומין, ס'ווערט גערופן א תשלומין. די זיבן טעג יום טוב, אמת, די תשלומין דראשון איז א זייער גוטע זאך וואס דו זאגסט, אבער דעמאלט איז עס אנדערש.

תשלומין מיינט מ'צאלט. תשלומין מיינט מ'צאלט, יא? אזוויי מ'איז נישט משלים. נו, וואס צאלט מען אפ? ער איז געווען חייב נעכטן, ער האט נאכנישט געקומען מיט זיין פרייז. ער האט זיך געהאלטן פאר א חוב ביז יעצט, ער איז געווען שולדיג, ער איז געווען א בעל חוב.

Speaker 2: סאו וואס איז די פרייז?

Speaker 1: וואו, ער ברענגט די ראב"ד... ביי קריאת שמע איז נישטא אזא דין. ס'איז דא אזא דין וואס האט צו טון מיט דעם אז די תפילה איז א תקנת חכמים. א דאורייתא, פארוואס איז נישטא ביי קריאת שמע קיין דין תשלומין? ווייל קריאת שמע דארף זיין אינדערפרי און ביינאכט, יענע אינדערפרי און ביינאכט. ביי תפילה, אזוויי דו האסט געזאגט, איז דא אזא ענין פון דריי תפילות א טאג, דאס איז לכאורה די ווארט. דריי תפילות א טאג, ס'איז דא א מספר התפילות איז אויך א ענין, אסאך תפילות. אויסער די זמן איז דא אויך די מספר. אויב דאס איז נישט... ביי קריאת שמע איז אויך דא א מספר, אז ס'זאל זיין צוויי מאל, בשכבך ובקומך, אבער ס'איז נישטא די זאך פון א תשלומין.

רייט, לכאורה, לכאורה איז דאס די ווארט. ער זאגט אז איך נאר ברענג אזוויי די ראב"ד, אז אויב מ'ויל, אט ליעסט אויב מ'מאכט עס א נדבה, וואס ער האט חידוש בנדבה, וועגן מ'איז זיכער מ'דארף תשלומין. נדבה קען מען, אגענסט, ס'איז א שאלה פון די מינוט, און ער גלייבט אז ס'איז תשלומין. אבער אויב בכלל, אויב איינער האט פארפאסט, איינער איז געווען אין א סיטואציע וואס ער האט נישט געקענט דאווענען פאר אפאר וואכן, אדער בכלל, איך ווייס נישט, אה, בימי עזרא ווייס איך נישט, דעמאלט קען ער מאכן תשלומין אפילו מער ווי איין תפילה. דער שו"ע זאגט אז מ'מעג אזוי טון, לפחות בתורת נדבה, און על הצד אז דער רמב"ם איז גערעכט, איז ער זיין א תשלומין.

אינטערעסאנטע פאקט, מ'דארף זאגן פאר מענטשן, אז איינער וויל זייער שטארק, איך ווייס, איך האב אמאל געהערט זאגן פון א רב צו מיר, חורבן לעולם הבא. ער זאגט נישט, דער רמב"ם זאגט אז מ'ויל, ער לאזט דיך. ס'איז נישט אז ער הייסט דיך. ס'איז פארקערט.

פארוואס ארבעט תשלומין נאר סמוך לזמן תפילה

ניין, און דו דארפט זיך אריינטראכטן, פארוואס דארף מען, פארוואס ארבעט תשלומין נאר? ווייל ער ברענגט אז תשלומין מוז זיין ביז זמן תפילה, קען נישט זיין סתם תשלומין. קודם דארף מען דאווענען, ס'ווערט א חלות, יעצט איז דא זמן תפילה. נאכדעם, ווען די אייבערשטער עפענט די טיר פון הימל איז שוין אפן, גיבט מען א שטופ אריין נאך א פאר תפילות. סאו, זיי עת רצון. סאו, אויב א מענטש האט עפעס א גוטע עסטש מינוט, דאווענט ער

מנחה.

טעה ולא התפלל ערבית עד שעלה עמוד השחר, מתפלל שחרית שתיים, די ראשונה איז שחרית, והשניה תשלומי ערבית. ער זאגט אזאך אויף ערבית, וואס איז נישט קיין חובה, און מ'זאגט גלייך תשלומין. זייער גוט.

הלכה י: פארפעלט צוויי תפילות

Speaker 1:

טעה ולא התפלל לא תפלה זו ולא תפלה הסמוכה לה, איז ער טראכט, אז יעצט קען א מענטש האבן א ביכולת און טראכטן, "איך האב באהינדערט תשלומין צו מאכן." זאגט ער, "ניין, מיין טייערער, אינו משלם אלא אחרונה בלבד." מ'קען נאר דאווענען איין תפילת תשלומין נאנט צו די נעקסטע. מ'קען נישט שלעפן חובות פון דריי תפילות. גייט צייט, **טעה ולא התפלל שחרית ולא מנחה, מתפלל ערבית שתיים,** מ'דארף נישט דריי. לכאורה תשלומין מנחה, אבער שחרית איינער תשלומין, איז שוין **עבר יומו,** מ'איז שוין דורכגעגאנגען זיין טאג און מ'קען שוין נישט משלים זיין.

דער רמ"א זאגט אז ער איז נישט מסכים, ער זעט אז ער איז דער רמ"א מן הסתם, אבער...

הלכה י' (המשך) — משלים על האחרונה בלבד

זאגט דער רמב"ם ניין, איינער משלים על האחרונה בלבד. ער קען נאר דאווענען איין תפילת תשלומין נאנט צו די נעקסטע. מ'קען נישט שלעפן חובות פון דריי תפילות. גייט צייט, **טעה ולא התפלל שחרית, מתפלל ערבית שתיים.** ער דאווענט נישט דריי. ער דאווענט די ערבית און תשלומין מנחה, אבער שחרית איינער תשלומין, ס'איז שוין עבר יומו, ס'איז שוין דורכגעגאנגען זיין טאג, און מ'קען שוין נישט משלים זיין.

השגת הראב"ד — מ'קען משלים זיין מער ווי איין תפילה

דער ראב"ד זאגט אז ער איז נישט מסכים, ער זעט אז דאס איז דער רמב"ם'ס דעה, אבער דער רמב"ם האט נישט קיין ראייה. ער זעט נישט אין ערגעץ אין די גמרא אזוי. דער רמב"ם פארשטייט אז דאס מיינט מ'קען נאר משלים זיין איינמאל. ס'איז געווען אנדערע חכמי פראווינציע, האב איך געטראכט דא אז ביי קרבנות איז נישט אזוי.

דיגרעסיע: תשלומין ביי קרבנות

ביי קרבנות, איז מען משלים קרבנות? תמידין של שבת בשבת, האבן נישט קיין תשלומין. אבער ניין, איך רעד תשלומין נאך יום טוב איז דא דער דין תשלומין, אבער ס'איז משלים זיין די צייט. ס'הייסט נאך א גיגא, אבער ס'האט נישט קיין שייכות. אבער דעמאלטס ברענגט מען כל הדרכים מיט די נסכים פון די יאר, און טאקע דאס איז די צייט. באלת אחר, די צייט איז צו ברענגען די נסכים אויף עצרת, אויף שבועות. אבער אויף תמידין של שבת בשבת, טאקע, איז דא העלפט תשלומין? אדער אפשר איז דאס קיינמאל נישט געשען. ביי תפילה האט מען געזאגט אז מ'קען צולייגן תשלומין.

המשך השגת הראב"ד

דער ראב"ד אבער, כפרת עוונותיו, אז אויב איינער וויל, קען ער משלים זיין יא מער ווי איין תפילה. דאס הייסט, אויב ס'איז געווען אן אונס וכדומה, א מענטש איז געווען אין א האספיטאל, איך ווייס וואס, ער האט נישט געקענט דאווענען פאר א האלב יאר, ענדיגט לויט דער ראב"ד, אויב ער וויל, קען ער יעצט פראווען די זעקס הונדערט מנחות און די זעקס הונדערט שמונה עשרה'ס, איינס פאר איטש טאג וואס ער האט פארפאסט. דער ראב"ד זאגט, ער איז נישט מורה נישט איסור און נישט היתר, ווער ס'ווייל קען זיך אזוי פירן. איך ווייס נישט וואס דער שולחן ערוך זאגט.

און דער ראב"ד זאגט, ער איז יא מסכים צו דער רמב"ם אז אויב ס'איז שוין דורכגעגאנגען איין זמן תפילה און ער איז נישט משלים געווען, דעמאלטס איז ער שוין אזוי ווי א מבטל במזיד, דעמאלטס קען ער שוין טאקע נישט. אבער באופן כללי איז געווען די חכמי פראווינציע, די פראווינציעס וואו דער ראב"ד האט געוואוינט, דארט האבן זיי געזאגט אז מ'קען יא משלים זיין וויפיל תפילות, מער ווי איין תפילה. זיי זענען נישט מסכים געווען צו די...

הלכות, קודם כל, זיי האבן אונז געזאגט אז די אלע זמני תפילות זענען מדרבנן, אזוי ווי דו זאגסט אז ס'איז א בילד-אין אז דו אלעמאל די עבד, ס'איז דא אזעלכע סארט זאכן, און אויך, וואס געשעט אויב מ'האט פארפאסט, וואס מ'האט פארפאסט? אויך די זמן תפילה, רייט? און די השלמה, לכאורה, די תשלום העלפט צו די זמן תפילה. אזוי וואלט איך געזאגט די לומדות.

מצוות קריאת שמע, יא, צו איז זמן קריאת שמע, יא, האסטו פארשטאנען אויך ביי קריאת שמע די זאך? נישט פארמישט, קורבא תורה. אבער, יא, ס'איז א זמן, ביי ברכות שטייט אז זמן תפילה לא יצא, יא?

יעצט דא האבן מיר געלערנט, למשל, אז מ'דאווענט שחרית דורך ארבע שעות, האבן מיר נישט יוצא געווען די חובת תפילה בזמנה, מ'האט יא געווען די חובת תפילה, אבער נישט יוצא געווען די תפילה בזמנה. און אויך דעם, און אויך די תפילה בזמנה זאגט דער רמב"ם אז ס'איז א מצוה כשם שהיא מצוה צו דאווענען בכלל. און אויך דעם מאכט מען די השלמה סאמהאו. אויך וואס מאכט מען די השלמה? אויך די בזמנה, רייט? ווייל יעצט מאכט מען א תפילה שלא בזמנה, אבער מ'צאלט אפ, עפעס סאמהאו צאלט עס אפ. איי דאוונט נאו האו די צאלן אפ ווארקס.

לומדות'דיגע שאלה: וואס איז דער מהות פון תשלומין?

ניין, טאקע נישט אזוי פשוט. ניין, לכאורה וואלט איך געזאגט אז ווען מ'מאכט השלמה האלט נישט מיין תפילת מנחה לא יצא, אבער ער גייט די תפילה, ער גייט יענע תפילה. וואס הייסט ער דאוונט מנחה? מיט וואס איז דאס מנחה? איך כאפ נישט וואס ס'מיינט. מיט וואס איז דאס מנחה?

מ'קען טראכטן אזוי, מ'קען טראכטן אז ס'איז דא א חוב אז א מענטש זאל דאווענען דריי מאל א טאג, און די חז"ל האבן אריינגעלייגט די חובות מיט אונזערע צייטן. סאו דו האסט פארפאסט די צייט, האסטו אבער נאך די חוב. אדער קען מען זאגן ניין, א מענטש האט א חוב צו דאווענען אין די צייטן.

Speaker 2: יא, בוט אנדערסטענד, איך זאג דיר, בוט אנדערסטענד אז די תשלומין גייט אויך איבער טעג אויכעט.

Speaker 1: אמת, ס'מאכט זיך אז ער האט געדאוונט, און ער האט געדאוונט, און ער האט געדאוונט, און ער האט געדאוונט מעריב מיט די נעקסטע שחרית, יא. האווער יו וואנט טו קאוונט די דעיס. אבער דער רמב"ם זאגט אויך דא ביז די נעקסטע, ס'גייט נאך ביז די נעקסטע לויט'ן רמב"ם.

Speaker 2: אקעי, אבער דער רמב"ם האלט נישט פשוט אז ער גייט האלטן דריי תפילות אין די טאג, ער גייט האבן איין טאג צוויי און איין טאג פיר.

Speaker 1: סאו איי דאוונט נאו האו טו מעיק איט ווארק.

עד כאן פרק ג', קלענערע פרק איז געווען.

א פאר תפילות אויף יוצא צו זיין וואס ער האט פריער אויך נישט געדאווענט.

איך בין נאך אלץ נישט פארשטיין בעסער די גאנצע שפיל, איך פארשטיי אז ס'איז גוט. נאר מ'ענדיגט נאך איין הלכה אין די פרק.

שאלה: תשלומין ביי אנדערע מצוות

מ'דארף טראכטן פארוואס ביי קריאת שמע איז נישט דא, און ביי נאך מצוות וואס איז נישט דא. ווי ברענגט דער רמב"ם מאה ברכות? ער זאגט א תשלומין אויף דעם? מ'דארף זאגן היינט, איך זאג הונדערט און פופציג, אבער דער וואס איז קיין ווי די הרי הקודש. אקעי. דארף מען משלים זיין אזויפיל קדישים? דארף מען טראכטן. אפשר יא. ענינים לך אזעלכע. ענינים לך קען מען משלים זיין. איך זע נישט וואס.

דורך אגב, לכאורה דארף מען זאגן משלים זיין. משלים מיינט אזוי ווי מ'ענדיגט, דאס איז דאך וואס מ'צאלט אפ. אקעי, יעצט נאך איין הלכה.

הלכה יא – מנחה קודם מוסף (תדיר ושאינו תדיר)

שבע שעות וואס עס האט עמיטליגט אפילו גלייך נאך שחרית. אבער ווען די ביידע זענען שוין מחייב, איז דארף מען טון די תדיר מנחה נאך דעם מוסף. נישט תדיר, די... ווייל מנחה איז יעצט א גרעסערע חוב? ס'מסתם יא וועגן כול. לכאורה ווי מנחה האט א צייט און מוסף איז דאך כל היום. סאו וואס איז דער חילוק?

אה, דער רמב"ם האט געזאגט אז עס זענען פאר יעדערס לייקן. און ער האט געזאגט אז מנחה איז פאר מוסף, פארוואס? אה, תדיר ושאינו תדיר, תדיר ושאינו תדיר, שוין, שטייט אין די גמרא. תדיר ושאינו תדיר. זאגט דער רמב"ם, אבער יש מי שאומר, יש מי שאומר אז אונז טון גאר אין ציבור כדי שלא יטעו, ווייל יעצט וועלן מענטשן מיינען אז מנחה קומט פאר מוסף.

פסק הלכה למעשה

יא, גוט, אמת, און וואס טוען אונז טאקע? דאס הייסט, אונז דאווענען ערשט שחרית, אדער אפילו סתם ביי שבת קען זיך מאכן מ'דאווענט מוסף שפעטער, שוין בזמן מנחה, מ'דאווענט נישט קודם מנחה. דאס הייסט, אונז גייען מיר מיט דעם ויש מי שאומר.

יא, אבער ביחיד דארף מען יא וויסן, אויב איינער האט זיך פארשפעטיגט דאווענען און ער קומט אין שול און ס'איז שוין, וויאזוי הייסט עס, נו, מ'דאווענט שוין מנחה, און ער האט נאכנישט געדאווענט מוסף שבת, און מ'דאווענט שוין מנחה אין שול, דאווענט ער קודם מנחה, און נאכדעם מוסף. ווייל באמת'דיג מנחה איז קודם. מ'האלט נישט, מ'סטאפט נישט. דער יחיד איז לכאורה האלט אזוי די הלכה.

סיכום פרק ג

אקעי, עד כאן הלכות פרק ג'. וואס איז די הלכה? מיר האבן געלערנט די זמן תפילות, ווען יעדע תפילה האט די זמן, און אויך האבן מיר געלערנט די